

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XIII. Honorius III. (a) Magalonensi Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

perverſum dogma habeat, ſchiſma propter Epiſcopalem diſſenſionem ab Eccleſia pariter ſeparet. D. Auguſtinus de fide & ſymbolo, cap. 10. ibi: Quapropter me hereticus pertinet ad Eccleſiam Catholicam, qua diligit Deum, nec ſchiſmaticus, quia diligit proximum. Expreſſius Fulgentius de fide ad Petrum, cap. 38. ibi: Non ſolum omnes Paganos, ſed etiam omnes Judaeos, hereticos, & ſchiſmaticos, qui extra Eccleſiam Catholicam ſunt vitam, in ignem aeternum iuros. Plura Spondanus de Cemeteryis parte. 1. libro 4. capite 2. & libro 1. part. 4. capite 4. Sed iſti ſemel ſepulti non exhumentur: igitur nec excom-

municati exhumari debent. Cui difficultati reſpondendum eſt dicendo, in eo textu deſunctos ſepultos; non fuiſſe excommunicatos, vel ſchiſmaticos, ſed fideles laicos, qui fuerunt ſepulti ab iſtis ſchiſmaticis; unde dubitabatur, an deſuncti ſepulti eſſent exhumandi, non quia iſti ſchiſmatici deceſſerant; ſed quia tempore ſchiſmatis, & ab ſchiſmaticis fuerant ſepulti; quo caſu rectè ait Honorius, eos exhumandos non eſſe, quia cum eis communicabatur in vita; unde tanquam ritè, & rectè ſepulti, non debent exhumari. Dicemus in cap. conſultus, de conſecr. Eccleſie.

CAPUT XIII.

Honorius III. (a) Magalonenſi Epiſcopo

A Bolendæ conſuetudinis, nec non abominabilis corruptelæ apud Montem Peſſulanum vitium, ſicut dicitur, inolevit, ut videlicet decedentibus non priùs permitatur effodi ſepultura, quàm pro terra, in qua ſepeliendi ſunt, certum pretium Eccleſiæ perſolvatur. Quia igitur id longè eſt à regula pietatis, & ab Eccleſiæ honeſtate, præſentium tibi auctoritate mandamus, quatenus cum loci diceceſanus exiſtas, inhibeas clericis, ne quidquam omnino præſumant exigere hac de cauſa: injungens laicis, ut laudabilem conſuetudinem erga Dei Eccleſiam piâ devotione fidelium introductam obſervent, ne fermento hæreticæ pravitate illam corrumpere videantur ſub prætextu Eccleſiaſtica puritatis.

NOTÆ.

- (a) **M**agalonenſi.] Textus iſte in hac Raymundi collectione tribuitur Innocentio III. ſed malè, cum non reperitur inter epiſtolas iſtius Pontificis, nec in tertia aut quarta collectione: extat verò in quinta compilatione Honorii III. ſub hoc tit. cap. unic. unde reſtituenda eſt ita inſcriptio: *Honorius III. Magalonenſi Epiſcopo.* Magalonenſis civitas eſt Provincia Narbonenſis in Gallia, in inſula maris mediterranei poſita, in ditone Arecomitorum, olim Epiſcopali Cathedrâ decorata, ſed poſtea ob barbaricas incurſiones penitus deſolata, unde Cathedra Epiſcopalis translata fuit in Subſtationem, demum in montem Peſſulanum à Paulo III. anno 1536. qui mons diſtat à mari mediterraneo decem milliariis, & temporibus Honorii III. erat in diceceſi Magalonenſi, ut conſtat ex hoc textu, ibi: *Cum loci diceceſanus exiſtat.* Scribit autem in præſenti Honorius Bernardo, qui tunc in Eccleſia Magalonenſi florebat, de quo plura fratres Sarmat. *rom. 3. Gal. Chriſt. fol. 1.*

*baptiſmo, & ſepulturis nihil unquam exigatur. Innocentius II. in Synodo Romana, can. 18. ibi: Præcipimus, ut pro chriſmatis, olei ſacri, & ſepultura acceptione nullum vendicationis pretium exigatur. Concil. Meldenſe can. 72. Metenſe can. 2. ibi: Et pro ſepultura nullum pretium detur. Biterrenſe, can. 2. ibi: Nullus pretium pro ſepultura accipiat. Turon. can. 6. relatum poſt Concil. Lateran. p. 2. cap. 10. ibi: Pro ſepultura nulla cuiuspiam pretii exactio intercedat. Rhemenſe ſub Eugenio can. 10. Triburienſe can. 16. In Capitul. Caroli can. 21. ita cavetur: *Sepultura gratis concedenda, nec muneris quicquam pro ea accipiendam.* In Capitul. Heraldii Turonenſis ad annum 856. cap. 77. ita legitur: *De venditionibus ſepulchrorum, & de his, qui pro ſepultura munera exigunt, ut ſeveriter puniantur: & diſtringantur.* Concil. Lateran. ſub Innocentio III. Ratiſbonenſe ſi b Laurentio Cardinali, can. 5. & 6. D. Hieronymus 99. in Geneſim cap. 23. & in conſtitutionibus Riculphi Sueſſion. Epiſcopi, que extant ad calcem operum Hinemari, cap. 18. ibi: *Sepulturas mortuorum eccleſiaſtica honeſtate, & pietate nunquaque preſbyter diſponat, & ne pro ſepelendis mortuis gena exquirat. Illuſtrant ultra congeſtos in præſenti à Barboſa, Suarez de relig. rom. 2. tract. 2. lib. 4. cap. 4. Jul. Lavorus tit. 2. lucubr. cap. 10. ex mem. 2. pluribus relatis Diana p. 2. reſol. tract. 1. reſol. 57. Antonius Auguſt. in epit. jur. lib. 26. tit. 13. Fridericus Lindembrog. in glosſar. legum antiq. verbo Sepultura pretium. Le-maitre lib. 1. de jurib. Epiſcop. cap. ult. Mancinus ſacri juris controver. diſſert. 29. & 30. & de triplici juris collar. cap. 32. P. Gregorius lib. 1. partit. titul. 17. cap. 5. Chopinus lib. 2. ſacr. pol. titul. 7. n. 19. Vicecomes de rubus Miſſa volum. 2. lib. 4. cap. 21. Spondanus de cemet. lib. 1. p. 2. cap. 9. num. 3. Balduinus ad novel. 43. Juſſim. Barboſa lib. 2.**

COMMENTARIUM.

2. **E**X hoc textu communiter deducitur ſequens conſeſſio: *Pro ſepultura in Eccleſia præſtanda pretium exigere non debet.* Probant eam textus in cap. queſta 12. cap. poſtquam 13. cap. in Eccleſiaſtico 14. cap. præcipiendum 15. 13. quaſt. 2. cap. plerique 7. de pactis, cap. ad Apoſtolicam, cap. ſuam, cap. dilectos, de ſimon. D. Gregorius lib. 7. epiſtol. 4. indiſt. 1. epiſt. 56. indiſt. 2. Urbanus II. in Concilio Claramont. can. 8. ibi: *Nullus demceps pro ſepultura pretium exigat.* Et in Concilio Placent. can. 14. ibi: *Præcipimus, ut pro chriſmate. &*

lib. 2. Juris Eccles. cap. 3. num. 27. Binsfeldius in dict. cap. ad nostram, de Simon. Benedictus Pererius in Genesim. cap. 13. dist. 1. num. 13.

3. *impugnatur praedicta assertio.*
Sed haec assertio difficilis valde videtur; si quidem omni in religione, Hæbraica videlicet, Gentilica; & Catholica, pretium pro sepultura justè peti, & recipi legimus. De Hæbrais constat ex factò Abrahami, quod refertur Genesim cap. 17. ubi traditur Abrahamum jus sepulturae sibi pretio comparasse ab Ephron, ipsumque quasi violenter coëgisse sepulcrum sibi vendere; nam cum Ephron illi gratis, & liberaliter sepulcrum, aut locum inter sepulchra propria concederet, Abraham diligenter curavit, ut pretio accepto locus purus ad sepulcrum sibi venderetur: unde deducitur, apud Hæbraeos receptum fuisse, pro loco sepulturae pretium recipere. De Gentilibus id facilius probatur, siquidem Romani, qui in sepulchris, & locis ad sepulcrum destinatis religionem agnoscebant, non improbant pretium recipi pro ipsa sepultura, l. funeris 37. ibi: Pretium pro sepultura, ff. de relig. & locum jam religiosum vendere sinebant, l. Quintus, §. Pomponius, ff. de annis legat. l. si vero 12. §. final. ff. mandati, l. si heres, ff. de condit. caus. dat. l. libero, §. liberi, ff. de negot. gest. l. cum in testamento 202. ff. de V. S. l. si quis, §. hac actio, & §. plerique, ff. de relig. l. quibus, §. final. ff. de condit. & demonstr. in quibus agitur de pecunia data ad emptionem sepulturae: & ex tali pecunia pro emenda terra ad sepulcrum, vicissimam non deberi, docetur in l. funeris 37. ff. de religiosis. Expressius venditionem loci religiosi subhittere probatur ex l. si liberi, ff. de contrab. emptio. ubi qui ignorans emit locum, ubi cadaver illatum erat, illum acquirit; & ex illa satis usitata clausula in sepulchris apposita, quâ cavebatur, ne ipsa venderentur, aut alio modo alienarentur, ut constat ex epitaphiis transcriptis à Guthero de jure manuum lib. 4. fol. 409. Nec credi potest, tam diligenter testatores venditionem sepulchrorum inhibuisse, si jure ipso communi satis esset interdicta. Tandem apud Catholicos pretium pro sepultura exigi, usus quotidiana demonstrat; siquidem passim videmus Ecclesiam locum ad capellam, vel sepulchrum familiare construendum vendere, nec injustè, ne Ecclesia, sicut quilibet alius privatus, cogatur de suo facere beneficium, cap. precarie 10. quest. 2. ergo non recedè in presenti docetur pro sepultura pretium recipi non posse.

4. *De sepulchris & locis religiosis.*
Quâ dubitandi ratione non obitante vera est praesens assertio, pro cujus expositione sciendum est, sepulcrum tripliciter sumi posse. Primò pro officio, quod impenditur corporibus humanis cap. dictum 1. quest. 1. de quo agemus in cap. suam, cap. ad Apostolicam, de Simon. Secundo pro jure sepeliendi, seu assignandi locum in Ecclesia, quod competit Episcopo, & Parocho. Tertiò pro loco, in quo quis sepelitur, terraque in qua humatur, de qua in praesenti textu agitur, ibi: Non prius permittatur effodi sepultura, quam pro terra, &c. Ipse locus sepulturae à Consultis aliquando appellatur purus, cum adhuc cadaver in eo humatum non est, l. 1. §. purus, ff. de relig. l. locum, C. eodem titul. Docent Julius Lavorus dict. tit. 2. Incubr. cap. 7. Ballamon in nomocan. Plocis, tit. 4. Locus verò religiosus in jure civili dicitur is, in quo cadaver humanum

illatum est, l. in tantum 6. §. religiosum, ff. de verum divisi. l. cum loca, l. eum in diversis, ff. de relig. §. religiosum, Insti. de R. D. Unde apud Romanos unusquisque locum religiosum faciebat mortuum inferendo in loco proprio, vel in alieno, consentiente domino, l. cum loca, l. si quis eo, ff. de relig. plura Oswaldus lib. 4. Donel. cap. 1. Instituti in dict. §. religiosum: non verò si invito domino in alieno loco quis mortuum inferat, ideo haeres locum non facit religiosum, mortuum inferendo in fundo legato, l. si locus 34. ff. de religiosis. Tunc autem religio loci incipiebat, cum gleba injiciebatur solutis justis ter à sacerdote; & tunc, ut ait Cicero lib. 2. de legibus, & corpus humatum dicebatur, & sepulchrum vocabatur: facit Varro lib. 4. de lingua Latina, si ea mente cadaver illatum sit, ut ibi maneat perpetuo repositum, non si commendatum ad tempus, ut postea aliò transferatur, l. si quis 40. ff. l. nec dum 10. C. de religiosis, l. 3. §. non perpetuo 4. de sepulchro violat. & in hac parte observandi sunt textus in l. ultim. ut in possess. legat. l. 3. §. in locis, ff. de jure fisci, l. 28. ff. communi divid. l. 4. §. non sit, ff. ad leg. jul. pecul. l. ultim. ff. de mortuo inferendi, l. 5. §. 12. ff. de donat. inter. l. servitutes, §. servitus, ff. de servit. l. 73. §. 1. ff. de contrab. emptio. l. penult. ff. de pactis, l. quod si locus, ff. de religiosis, l. 5. §. si libidinaris, ff. de insti. act. l. 1. §. Et alias 15. ff. si quid in fraud. patron. l. 30. ff. famul. ercisc. Non tamen totus fundus, in quo cadaver humatum est, religiosus fit, sed tantum illa pars fundi, quam occupat cadaver; reliqua vero pars manebat prophana, & in commercio, l. 2. §. sepulchrum 5. ff. de religiosis, l. si sepulchrum 4. l. locum 9. C. eod. tit. quæ dicuntur modica loca in l. hanc legem 22. l. in modicis 24. ff. de contrab. emptio. Igitur quamvis ampla pars terræ sepulchro esset destinata, ea sola censebatur religiosa, quatenus corpus humatum est; proindeque caverunt Romani, ne de terra frugibus apta, vivi, mortuive usurparent, ut ait Cicero lib. 2. de legibus, ibi: Lex vetat ex agro cultis, eorum qui colit possit, ullam partem sumi sepulchro; sed qua agrinatura tantummodo possit efficere, ut mortuorum corpora sine detrimento vivorum recipiat. Nihilominus tamen aliquod laxamentum habuit religio, & pedes in fronte, pedes in agro designabantur; quod spatium occuparet sepulchrum, veluti decem pedes in fronte, idest in latitudine, viginti in agro, idest longitudine, ut exposuit vetus Horatii commentator ad lib. 1. satyr. 8. ad illum versum:

Mille pedes in fronte, trecentum cippus in agrum.

Post quem notavit Brillionius lib. 2. select. cap. 15. Gothofredus in dict. §. sepulchrum: idem ad leges XII. Tabul. cap. de religiosis, Oswaldus lib. 4. Donelli, cap. 1. litera H. Cujacius lib. 10. observ. cap. 37. Ant. Clarus ad leges XII. Tabul. capite ult. Ramirez de Prado in penitecont. cap. 17. Jure verò nostro canonico locus religiosus non fit corporis humatione, sed Episcopi consecratione, aut benedictione, vel cum locus sepulturae Christianorum destinatur, etiam si nemo ibi sepultus sit, cap. questui 2. cap. ad hac, de relig. domib. immò etiam apud nos Catholicus sepulchrum sit in loco prophano, non ideo dicitur locus ille religiosus, aut sepultura Ecclesiastica, ut docent Gratianus p. 1. discept. cap. 110. Spondanus lib. 1. de camel. p. 1. cap. 9. & 10. pluribus relatis Barbofa

Barbosa in *dist. cap. ad hac*: docent, & notant differentiam hanc inter utrumque jus, idem Barbosa in *dist. cap. ad hac. num. 4.* Gregorius in *l. 1. glos. 3. titul. 13. part. 1.* Molina *lib. 1. de primog. cap. 24. num. 38.* Joan. Gasias de *expensis cap. 8. num. 51.* Spino in *speculo, glos. 2. num. 37.* Spondanus de *cameteris libro 1. part. 1. capite 9. § 10.*

5.
De religione sepultura, & ejus prohibitione.

Deinde sciendum est, etiam apud Gentiles sepulturam semper religiosam habitam fuisse; credebant enim hominum ibi sepulcorum animas circa sepulchra aberrare, & nonnunquam in illis residere, quas Semonum, sive Semideorum esse autumabant. D. Augustinus *lib. 9. de civit. Dei, cap. 11.* Martianus Capella de *nuptiis Philog. lib. 2.* Apul. in *lib. de Deo Socratis, in fine*: & omnes gentes sepulchrorum religionem habuisse commendatissimam probant Gutherus de *jure man. lib. 3. ferè per totum.* Laetius Gyraldus de *vario sepel. ritu, non procul ab initio.* Guichardus de *re funebri, lib. 1. cap. 8. & lib. 2. cap. 5.* unde eorum violatores, tanquam sacrilegos puniri, tum apud Grecos, quam Romanos, fuscè probat Spondanus *lib. 1. de cameteris. 1. p. cap. 9.* & sepulchrorum sanctitatem testantur Cicero *lib. 2. de legibus*, dum legem antiquam ita conceptam refert: *Deorum manuum jura sancta sancto.* Idem *lib. 4. de repud.* apud Nonium *verbo Sanctitudo*; dixit sanctitudinem sepulturae jure Pontificio subsistere: & in *Philipp. 9.* sanctitatem sepulchrorum in ipso solo esse, quæ nulla vi moveri, nec deleri possit. Et Martialis *lib. 9. epigr. 31.* dixit: *Sanctam urnam.* Catullus *carm. 7. ad Lesb.* vocavit: *Sepulchra sacra.* Seneca ad *Troadem, actus 3.* sic: *Tumulum sacrum, & sacram sedem.* Quintilianus *declamat. 10.* ait: *Sacros morte lapides*; quia nimirum sepulchra Diis manibus data, dicataque, ab omni profano usu sunt sejuncta. Consulti frequentius sepulchra loca religiosa appellant, quia propter aliquam sanctitatem à commercio remota, relegataque sunt, ut ex Masurio Sabino refert Gellius *lib. 4. cap. 9.* & ex Servilio Sulpitio Macrobius *lib. 3. Saturn. cap. 3.* & Ulpianus in *l. 1. §. 6.* dixit, interesse religionis monumenta extrui, exornarique; & in *l. si spondam §. 8. concessa. ff. de donat. inter. donationem sepulturae causâ factam, religionis gratiâ valere.* Gordianus Imperator in *l. 1. C. de sepulchro violat.* sepulchrorum violatores incidere in crimen læsæ religionis docuit. Unde licet loci puri venditio valeat, *l. si locum, ff. de religiosis*; sepulchri tamen venditionem jus religionis prohibet, *l. 2. l. 9. C. de relig.* Et Senatusconsulto etiam cautum fuit, ne locus sepulchrorum permutationibus polluat, id est ne loca religiosa alterius conversationis usum accipiant, *l. si quis sepulchrum 12. §. 1. ff. de relig.* & si locus religiosus pro puro vendatur, Pretor concedit in factum actionem ei, ad quem ea res pertinet, *l. ossa, §. si locus, ff. de relig.* & si quis contra hanc prohibitionem sepulchrum vendit, tam ipse, quam emptor incidunt in crimen læsæ religionis, *l. sacrilegi 6. ff. ad leg. Jul. pecul. l. 3. ff. de sepulchro violat. l. 5. C. eod. tit.* docent Fomerius *lib. 1. selecti. cap. 13.* Savarus ad *Sidon lib. 2. epistol. 12.* Nec modo sepulchra vendi prohibentur: verum etiam res, quæ ipsi insunt, aut conjunguntur. Audi Juliani impiissimi Imperatoris rescriptum in *l. 5. C. de sepulchro violato*, ibi: *Pergit audacia ad busta defunctorum, & aggeres consecra-*

ros, cum & lapidem hinc movere, & terram sollicitare, & cespitem vellere, proximum sacrilegio majores semper habuerint; sed & ornamenta, quæ dant trichinis, aut porticibus, auferunt de sepulchris: quibus consules, ne in piaculum incidant contaminatâ religione bustorum, hoc fieri prohibemus, penâ manuum vindice cobibentes. Quem textum illustrat D. Joannes Suarez *lib. 2. ad leg. Aquil. cap. 2. sect. 6.* Jure etiam nostro Canonico, et si locus purus, non benedictus, nec cameteriatus vendi possit, *capite aurum 12. quest. 2.* tamen per benedictionem Episcopi religiosus effectus vendi nequit, ex hoc textu, & aliis supra citatis, immò illum vendens penis simoniaci punitur; *cap. non satis, cum aliis, de simonia*; latè probat Murga *tom. 1. disquisit. mor. tract. 4. disquisit. 4.*

Quibus ita animadvertis apparet jam vera ratio præsentis decisionis, si enim apud Gentiles tanturpis quæstus perpetuo visus est, qui ex re sepulchrali colligitur, & commercium sepulchrorum infame existimatum, quid mirum, si Ecclesia repetitis sæpius sanctionibus, terræ, quæ corpus operitur, venditionem, & sepulturae mercimonia interdixerit: Accedunt aliæ rationes hujus prohibitionis, videlicet quia terra illa concessa putredini non debet vendi, & de alieno luctu aliud quod facere compendium, ut ajebat Hincmarus Rhemenfis in *epist. ad Episcopos Tornacenses*, & ex D. Gregorio referunt PP. Concilii Meldensis *can. 72.* ibi: *Nec pro loco sepulturae* (ut verbis sancti Gregorii utamur) *pretium de terra concessa putredini querere, & de alieno luctu velle facere compendium, aliquo modo quispiam tentet.* Aliam rationem assignant PP. Concilii Triburiensis in *cap. 14. 13. quest. 2.* ibi: *Nam si daretur pretium pro sepultura, auri sacra fames mortalium sacerdotum peccata cogeret fas omne abrumperè, & denegare sepulturam illis, qui pretium unde solverent, non haberent & eruerent, mercantibus sacerdotibus, de humana morte compendium.* Unde Theodotius, dum jussit marmora excipiendis cadaveribus destinata leviori pretio distrahi, sic Danieli Marmorario rescribit apud Cassiodorum *lib. 3. epist. 19.* *Hinc quibusdam venient ad pretium dolores, & miserabili sorte votorum crescit de humana morte compendium; ita tamen, quod non sit iniquitas sub hac occasione cavari, ne cogantur miseri inter acerba luctuum grata plorare dispendia facultatum, & nefanda devotione restricti, aut urgentium patrimonium pro mortuis proderè, aut dilecta corpora vilissimis foreis potius dolentes abjicere. Si modus in voluntate poscentium, quando ipsa miseratio pro ementibus facit.* Justè ergo improbatum consuetudo montis Pessulani non sinendi effodere sepulcrum, nisi pretio prius accepto, & rectè hujusmodi pecuniæ exactio damnatur. Apud Ciceronem etiam vetus est illa de Verre querela, quod parentes pretium pro sepultura liberorum in Sicilia poscerent. Accedit ratio ex supra traditis deducta; nam cum sepultura sit res religiosa, & per consequens divini juris, *cap. quisquis 17. quest. 4. capite consultisti, de consecr. Eccles.* & quæ religiosa sunt, & divini juris, non possunt vendi, nec pretio æstimari, quia extra commercium sunt, *capite ratio, de prebend. cap. non satis, de simonia, §. nullius, Instit. de rerum divis.* inde rectè statuitur in præsentis textu, ne pro sepultura pretium accipiatur, aut ipsa pretio æstimetur.

Nec

7. Nec obstat prima difficultas deducta ex facto Abrahami, quod late exponunt D. Thomas 2. 2. *quest. 110. artic. 4. ad 3.* Pererius in *Genesim tom. 3. in cap. 27.* Sophranis de *funer. Hebraeorum, cap. 5.* Spondanus de *camer. sacr. part. 1. lib. 1. cap. 5.* Gibalinus de *simon. quest. 10. confect. 7.* ex quibus dicendum est, Abrahamum non emisse sepulchrum primò & principaliter, sed terram communem, & prophanam ad sepulchrum faciendum: nec in ea specie Abraham, & Ephron aliquid in religionem commiserunt. Nec obstat, quod D. Hieronymus observat in illud caput 23. Genesim, Ephronem post eam venditionem dictum fuisse Ephram, unde significabatur non fuisse virum consummatam virtutis. Nam ideo non deducitur, simoniam commisisse; sed quia à statu perfectionis descendit ad statum imperfectionis, ita appellatur. Primò enim voluit dare gratis, deinde pretio vendidit, & ita cum antea appellaretur Ephron, postea dictus fuit Ephram. Nec etiam solutionem traditam impugnat D. Gregorius relatus in *c. quest. 13. quest. 2.* ubi reprehendit Sanctus Doctor Januarius Sardinia Episcopum sepulchram vendentem, & illum objurgat exemplo Ephronis, qui nolebat pretium ullum à sancto Patriarcha recipere. Vel ergo terra Ephronis erat sacra, seu religiosa, sicut illa, quam vendebat Januarius; vel non: si non erat, minus facit exemplum ad probandum quod Pontifex intendebat: si erat religiosa, vendi non poterat. Nam huic difficultati respondendum est, D. Gregorium in eo textu arguere à minori ad majus, comparando personam personæ, & locum loco, Ephronem videlicet Gentilem, Januario Episcopo Catholico; terram prophanam ab Ephrone venditam, loco jam sacro: & ita recte arguit Sanctus, quasi dicat: Ille Gentilis nolebat suscipere pretium pro terra prophana, ex eo tantum, quod Patriarcha illam destinaverat ad sepulchrum; tu Christianus, & Episcopus locum jam consecratum, & non tantum cogitatione, verum & caeremoniis Ecclesiasticis sepultura destinatum pretio vendis. Non ergo ex eo textu deducitur, Ephronem pretium accepisse pro sepulchro. Nec obstat secunda difficultas deducta ex variis juris civilis testimoniis, in quibus supponitur, sepulchri venditionem valere; nam licet eo jure attento sepulchrum, seu quisvis locus religiosus per se & principaliter vendi non possit, quia quæ extra commercium sunt, alienari non valent, ut late probant nostri Vespertini Antecessores in *l. inter 83. §. sacram. de V. O.* tamen per accessionem cum universitate bonorum fundo vendito, sepulchrum in emptorem transit, *l. in modicis 24. ff. de contrab. empt. l. si mercedem 53. §. 1. ff. de action. empti, l. 1. §. 1. ff. de fundo dotali, l. 1. §. 1. & alias 15. ff. si quid in fraud. patron. l. pater 38. §. Julius, ff. de legat. 3. l. quedam 62. ff. de acquir. dom. docent Donellus lib. 4. comment. cap. 6. & lib. 12. cap. 20. ubi Oswaldus litera G. Cujac. libro 6. respons. Modest. in *l. si fundus 30. ff. famil. ercisc. & lib. 3. respons. Papin. in l. ade 73. §. 1. ff. de contrab. emptione, Connanus lib. 7. comm. cap. 7. num. 4. Gutherus lib. 3. de jure manium, cap. 5. Solorzanas in *polit. lib. 2. cap. 18.* Quod adeo verum est, ut venditio fundo, ubi sepulchrum extat, nisi illud excipiatur, in emptorem transeat, *dict. l. si mercedem 53. §. 1. de action. empti* quo spectant leges illæ, quæ in venditionibus adjici so-**

lebant? *Si quid sacri, aut religiosi in fundo est, ejus nihil venit.* Quarum fit mentio in *l. hanc legem 22. l. pacta 72. §. ultim. l. ades 73. §. 1. ff. de contrab. empti.* & apud Brissonium *lib. 6. de formulis.* Nec obstat quod dicebamus de cautionibus in ipsis sepulchris adjectis, ne alienarentur; nam duplici modo responderi potest. Primò asserendo, clausulam illam adjici, ne sepulchrum possit per se, aut simul cum fundo alienari; vel id specialiter caveri, quia cum jure civili emptor ignorans locum religiosum esse, haberet actionem ex empto adversus venditorem, *l. officii, §. qua, ff. de contrab. empti.* ne hæc ignorantia causa daretur, expressè in ipsis sepulchorum inscriptionibus cavebatur, ne sepulchrum illud, alienari posset. Nec tandem obstat quod dicebamus de quotidiano usu venditio locum in Ecclesia pro Capella, seu sepultura construenda: nam licet verum sit, Ecclesiam non posse vendere locum sepultura; tamen pro honoratiori loco pretium recipi potest, quod cedat ad sumptus fabricæ, & ministrorum sustentationem; quia tunc pretium non exigitur pro solo sacro omnino necessario ad sepulchrum live pro jure sepultura Ecclesiasticæ, quatenus spirituale est, & gratis debitum Christianis omnibus; sed pretium est dignioris & honoratioris loci in Ecclesia, jurisque veluti proprietatis ad eum locum, quatenus temporale utcumque est, nec gratis cuiquam laico debitum, ut docent plures relati à Barbosa *hic, Dian. pag. 2. tract. 15. resol. 57. Frances. de Eccles. Carbed. c. 16. num. 89. Suarez de relig. tom. 3. de simon. lib. 4. cap. 14. ex num. 7. Garcia de benef. 5. p. cap. 9. num. 136. Lara de annivers. lib. 1. cap. 15. num. 17. Gutierrez 2. ca. omic. quest. 21. num. 148. Gratianus discept. cap. 110. & cap. 210.* quia eo honore attenditur dumtaxat aliquid humanum, & non sacrum; & etiam si remotè honor ille ex aliqua conjunctione cum re sacra derivetur, non tamen ex venditione talis loci dicitur vendi ejus sanctitas. Unde etiam poterit Ecclesia vendere jus, ut quis, ejusque familia tantum in certo sepulchro sepeliatur, non autem ullus alius, ut docent Suarez *dict. lib. 2. de simon. cap. 4. Layman. lib. 4. tract. 10. cap. ultim. Binsfeldius in cap. 41. de simon. quest. 1.* quia onus illud incumbens clericis non admittendi alium in eo loco, est pretio æstimabile, nec sacrum, sed temporale dumtaxat, accidentis rō connexionem cum spirituali. Potest etiam à privato vendi sepulchrum, quod propriâ pecuniâ, expensisque construxit, vel comparavit, quia non distrahitur religiositas loci, aut Episcopi benedictio, sed materialis rei valor, aut sumptus unâ cum jure sepeliendi, quod non est religiosum, ut docuit cum sapientissimis Soto, & Suarez Barbosa *ubi proxime, num. 7. Ignatius Laffarte de decima benedictionis, cap. 14. num. 5.* Quod si ita esset, prout esse existimo, & res, quæ venit, est merè prophana; ut fundat P. Suarez, consequitur venditorem gabellam debere, si laicus est, quia nulla est ratio, existente venditione, quare non solvatur. Tamen contraria sententia placet, ne ex venditione juris sepultura gabella debeatur, cum jure civili vicelima non deberetur ex pretio dato pro loco sepultura, *dict. l. funeris 37.* & ex aliis rationibus defendunt Parladorius *lib. 1. rer. quotid. cap. 3. §. 3. num. 35. Gutierrez lib. 2. de gabel. cap. 9. à num. 36.* & palinodiam veluti recantans Laffarte *ubi supra.*

8. Exponitur cap. secundum 24. 23. q. 8.

Sed superiori assertioni obstat textus in can. 63. Concilii Meldensis, relato in cap. 2. 23. quest. 8. in illis verbis: *Nullus de agro Ecclesiastico, & manso, ac mancipis, vel si quilibet pro loco sepultura aliquid largius Ecclesie fuerit, neque de decimis, & oblationibus fidelium quemquam presbyterum aliquem censum persolvere cogat.* Ex quibus aperte deducitur, aliquid pro loco sepultura recipi posse. Cui difficultati respondendum est dicendo, quod licet in presenti textu, & aliis canonibus supra relatis, prohibeatur aliquid exigere pro terra ipsius sepultura; non tamen prohibetur sponte oblatum à defuncti hæredibus, vel consanguineis recipere, capite abhorrenda, cap. precipiendum 13. quest. 2. Concil. Bituric. can. 12. ibi: *Nullus pretium pro sepultura accipiat, nisi quod fideles sponte dare, vel offerre voluerint.* Docet Jul. Lavorus dict. tit. 2. cap. 10. num. 7. unde cum in dict. can. Meldensis agatur de eo, quod gratis pro loco sepultura datum est, ut constat ex verbo illo *largius*, quod plenam denotat donationem, ideo supponitur à Patribus, illud sepultura causâ recipi posse, nec ex rebus ita donatis teneri presbyterum aliquem censum persolvere, sicut nec ex manso, & decimis Ecclesie, juxta adducenda in cap. 1. de censibus: quo modo etiam intelligendus est textus in can. 2. Concilii Metensis, in illis verbis: *De uno manso, & de terris pro sepultura datis, & pro quatuor mancipis, vel eorum procreatione, nullus deinceps census exigatur, & pro sepultura nullum pretium detur.* Ut pretium videlicet, tanquam exactum, non verò gratuitò oblatum, & liberaliter donatum. Et hodie quamvis Parochi sepulturam vendere non possint, tamen subsidii gratiâ, & elemosinâ titulo aliquid accipere possunt pro loco sepultura, plus minusve, prout est honoratior, & dignior, ut consuetudine generali receptum est, in sacraque Rota admillum referunt Garcia 5. p. de benef. c. 9. n. 117. Diana p. 1. tract. 15. res. sol. 57. licet similes pactiones periculosas esse agnoscat Molina de primog. lib. 1. cap. 24. num. 40. Guierrez de Gabellis, quest. 9. num. 26. qui rectè docet, ex similibus pactionibus gabellam non deberi, quia non sustinentur ut emptiones.

9. Exponitur cap. ad Apostolicam de simonia.

Secundò presenti assertioni obstat textus in cap. ad Apostolicam, de simonia, ubi cum proponeretur Alexandro III. quosdam sacerdotes pro exequiis, & sepultura defunctorum, nec non pro benedictionibus nubentium pecuniam exigere, Pontifex hoc de cætero fieri prohibuit, jussitque, ut si consuetudine introductum sit, ut aliquid pro sepultura, seu benedictionibus nubentium detur, talem consuetudinem esse servandam, & laicos non debere excusari ab ejus præstatione, immò similes consuetudines ab omnibus observandas esse. Ex quo textu expressè deducitur, quod quamvis non possit jure ordinario aliquid exigi pro exequiis mortuorum, tamen si consuetudine contrarium sit introductum, eam esse observandam. Igitur non rectè in præ-

senti improbatum consuetudo exigendi pretium pro sepultura. Pro cuius textus expositione, omisâ quaestione, utrum consuetudine introduci possit ut pro Sacramentis, seu divinis Officiis celebrandis pretium exigatur? quam disputant Sahagun in cap. final. de consuet. num. 133. Hallierius de sacris elect. sect. 7. artic. 4. Chopinus de sacra polit. lib. 2. tit. 7. num. 19. Luna & Arellanus in antinom. lib. 5. antinom. 3. dicendum est, in presenti textu non improbari ab Honorio consuetudinem, quâ introductum erat, ut ratione elemosinâ, & gratuitò aliquid daretur pro loco sepultura, ex pia fidelium devotione, quâ rectè approbatur in dict. cap. ad Apostolicam, sed ea consuetudo in presenti damnatur, improbatumque, juxta quam Parochi pretium exigebant, extorquebantque à parochianis inivitis pro terra ipsius sepultura; quâ consuetudo ut simoniaca merito improbatum ab Honorio: si autem ex pietate aliquid gratis offerretur, talis pia, & laudabilis consuetudo admittenda, & observanda erat, juxta textum in dict. cap. ad Apostolicam, ut apud Angelos tempore effossi sepulchri pecuniam præstari constat ex Concilio Enhamensi temporibus Joan. Papæ XVII. & Henrici II. celebrati. can. 13. *Luminarium census ter quorannis penditur, sed æquissimum est, ut anima, symbolum (quam pecuniam sepulchralem nunc vocant) semper dependatur, cum sepulchrum sit effossum.*

Tertiò superiori assertioni obstat textus in cap. 10. aurum 70. 12. quest. 2. ubi D. Ambrosius inter alias causas, quas recenset, ob quas vasa Ecclesie, & alia bona possunt alienari, refert illam, ut emantur sepultura, & spatia laxata humanis fidelibus disponantur, ibi: *Nemo potest indignari, quia humanis fidelium reliquis spatia laxata sunt.* Igitur si licet vasa Ecclesie distrahere, ut inde sepulchra emantur, prohibitum non est pretium accipere pro loco sepultura ut in presenti docetur. Pro cuius textus expositione dicendum est, D. Ambrosium in eo principaliter agere, quibus ex causis res sacra alienari possint: licet enim talis alienatio utroque jure prohibita sit, cap. non liceat 12. quest. 2. l. sancimus 21. C. de sacros. Eccles. probavi latè in cap. nulli, de rebus Ecclesie: tamen certis in causis permittitur, dum tamen sacra vasa prius consententur, & ad malam redigantur, ne illis sub sacra forma prophani homines ad prophanos usus abutantur, ut docent Gothofredus in dict. l. sancimus, Covar. lib. 2. variar. cap. 16. num. 8. politè, sed minùs piè differens Grotius de jure belli, lib. 3. cap. 5. §. 2. cum autem inter alias causas enumerat D. Ambrosius emptionem loci ad sepulturam, accipiendus est cum locus, qui alienatur, purus, & prophanus est, & emitur ad laxandum, & ampliandum Ecclesie cæmeterium pro humanis fidelium corporibus; quo casu alienatio licita est, cum adhuc locus religiosus non sit, nec benedictione Episcopi sacratum.